

ਸੰਪਾਦਕੀ ਮਾਜ਼ਾਦ ਸ਼ੋਰ ਡੰਕੀ ਉਡਾਣਾਂ

ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਲਿਜਾ ਜਾ ਰਹੇ ਚਾਰਟਰਡ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਘਟਨਾ ਜਮਾਇਕਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ 200 ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਹਾਜ਼ ਦੁਬਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਰੋਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੇ ਕਈ ਖ਼ਬਰੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਮਾਇਕਾ ਤੋਂ ਮੋੜੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਮੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਗਰੁੱਪ ਕੈਰੇਬਿਆਈ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ 'ਵੱਡੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਆਸ' ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਉਤਰਨਾ ਸੀ।

ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 'ਡੰਕੀ' ਉਡਾਣਾਂ ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਬੇਈਮਾਨ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਖਲਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯਾਤਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੌਖ ਕਾਰਨ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਵੈਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਦਸੰਬਰ 2023 ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪੈਣ 'ਤੇ ਰੋਕੀ ਗਈ ਉਡਾਣ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਦੇ 66 ਯਾਤਰੀ ਸਵਾਰ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਰਾਗੁਆ ਫੰਗ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ 60-80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇਣੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਯਾਤਰੀ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 8 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 'ਸਿਟ' ਬਣਾਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਇਸ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਨ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨੈੱਟਵਰਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰੀ ਮੰਜਿ ?ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਮੁਸਾਫਿ ?ਰ ਆਪਣੀ ਜਿ ?ਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋਖ਼ਮ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਧ-ਫੁਲ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਇਸ ਰੈਕੋਟ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕਰੀਬੀ ਤਾਲਮੇਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੈ।

ਕਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਚੁਣਾਵੀ ਮਾਹੌਲ

-ਹਿਰਦੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੀਕਸ਼ਤ
ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਲਾਹੇ ਚੁੱਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਦੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਵੋਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਵਾਦ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਹ ਮੌਕਾ ਬਹੁਤ ਮੁੱਲਵਾਨ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਆਧਾਰਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰੰਗ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸਾਹੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਲੇਸ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਕਾਰਨ ਮਾਹੌਲ ਤਣਾਅ ਵਾਲਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ-ਤਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ। ਭੜਕਾਉ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਸਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇਸ ਵਾਰ ਕਲੇਸ਼ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਮਈ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਲਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਭੁਣੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਰਜੀ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਬੋਧਨਿਆ ਦਿਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਕਾਰਨ ਚੁਣਾਵੀ ਉਤਸਾਹ ਨੂੰ ਕਲੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਨ-ਬਲ ਦਾ ਅਸਰ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਹੀ। ਫੁਲ-ਕਮਟ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਭੁਣ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਧੂਰੇ ਸੱਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਕਲੇਸ਼ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਦ ਸੁਤੰਤਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਸਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤੰਤਰ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ। ਹਿਰਦੇਨਾਥ ਕੁੰਜਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ, 'ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟ

ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਦਉਪਯੋਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਣ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।'
ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਾ-324 ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸੰਪੰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਕਾਰਨ ਮਕਬੂਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਕਲੇਸ਼ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਲਾਚਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਕੱਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਸਮੀ ਜਾਂਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਗਾਂ-ਪੱਖੀ ਲਾਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਅਪਸ਼ਬਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਮਹਿਰਾਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦੇਣਾ, ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਟੋਕਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ ਪਰ ਪਰਸਪਰ ਸ਼ਾਲੀਨ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਿਰਾਦਾਵਾਂ ਭੰਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਮਤਦਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮਤਦਾਨ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਢਲੇ ਹੋ ਗੇੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਤਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠਤਾ ਡਿੱਗੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਕੱਲਾ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੁਝ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਸਪਰ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਆਦਰਸ਼ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੋ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਬਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਕੁਝ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਪਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਤੰਜਲੀ ਨੇ 'ਮਾਭਾਸ਼ਾ' ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਗਵੇਦ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਸ਼ਾ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਭਰਵੇਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਦਾ ਗੁਣਗਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜੀਭ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰੋਸ ਭਰਪੂਰ ਬਣੀ ਵੀ ਮਧੁਰਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲੀਏ। ਵੈਦਿਕ ਕਾਲੀਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਕਮਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਸੀ। ਉਸ ਸੁਸ਼ਾਲ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਇਸ ਚੋਣ ਉਤਸਵ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।
ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਜੋ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਕੋਝੇ ਬੋਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਕੁਝ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੇ ਮੋਢੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ ਬਹਿਸ ਤਹਿਜੀਬ ਅਤੇ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।
ਜੇ ਭਾਰਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਪਸ਼ਬਦ

ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਜੋ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਕੋਝੇ ਬੋਲ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਕੁਝ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਦਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੇ ਮੋਢੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ ਬਹਿਸ ਤਹਿਜੀਬ ਅਤੇ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਰਾਹ ਇਸੇਰਾ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ

ਸ਼ੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜ
ਸਾਲ 2020-2021 ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਝੁਕਾਅ ਕੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਵਾਏ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਕੱਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਡੋਰ-ਡੋਰ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਗਿਆਸੂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਨੇਕ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸਾਂ ਨੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ। ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਕਲਮ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਨੀਂਦ ਦੀ ਖਪਕੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੁਫਨਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਣ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ।
ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ ਵਿਗਲੇ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦੀਆਂ ਖਿਚਾਂ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਭਾਪਦਿਆਂ ਇਸੇ ਕਲਮ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਕਿ ਇਸੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਐਲਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚਲਣੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਬਦਲ ਦੇ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਣੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣਾ ਸੀ।
ਉੱਚ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ

ਵਾਪਸੀ ਚਾਲੇ ਪਾ ਲਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਵੋਟ ਦੀ ਚੋਣ (ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ) ਲਗਾਵਾਂਗੇ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਅਸੀਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਲੋਕ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਭਰੋ ਟੇਕਰੇ ਲੈ ਕੇ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਡੀਕ ਸਕਦੇ'। ਇਉਂ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਬਿਖਰ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜ਼ਖ਼ਮ ਕੁਰੇਦਣਾ ਹੋ ਨਿਬੜੇਗਾ। ਛੱਡੀਏ।
ਸਾਂਝਾ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਨਾਲ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਫੈਸਲੇ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ ਪਏ ਹਨ।
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕਾਢੇ ਗੇ। ਆਪਣੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖ ਕੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਹਾਲਤ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਤਦਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਰਿਆਣਾ ਬਾਰਡਰ ਉੱਤੇ ਜਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਮਰੇ ਕੋਈ ਜੀਵੇ, ਸੁਭਾ ਘੱਲ ਪਤਾਸੇ ਪੀਏ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਘੇਰ ਕੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੋਂ-ਕਿਧਰੋਂ ਆਉਂਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਹੋਣ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ, 2020-21 ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਗੁਰੁਆਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਤਿੰਨ ਦੁਆਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ 'ਹਾਂ' ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਰ ਕੁਝ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਵਾਂ ਰੀ ਵੀਕਸਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਧਰ ਉੱਪਰ ਝੌਂਕੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਾਜਪਾ

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਵਰਗੇ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਰਿਵਿਉ ਕਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਪੱਤੜਾ ਮੱਲਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। 19 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਣਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਐਨਡੀਏ ਜਾਂ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਬਣਨੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਡਲ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਨੇ ਸਨ, ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਡਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਇਜ਼ਾਜ਼ੇਦਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਮਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਕੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕਿਉਂ ਕਰਨ? ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇਹ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਤਬਕੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਦੀ ਹੈ।
ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਜਪਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਚੋਣ ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਜਪਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਤਬਕੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਦੀ ਹੈ।
ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਜਪਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਚੋਣ ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਜਪਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਤਬਕੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਦੀ ਹੈ।
ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਜਪਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਚੋਣ ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਭਾਜਪਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਤਬਕੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਦੀ ਹੈ।

ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਜਿ 'ਮੇਵਾਰ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਝਣੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਅਪੀਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਸ਼ਨ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕਿਲੁੰਬੇਈ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰ ਸੁਝ-ਬੁਝ ਇਸ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਪੈਣਗੇ। ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ, ਸਰਕਾਰ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਬਣੇ, ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨੇ ਹੀ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਜਿੱਤ ਸਾਂਝੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਤਹਿਸੀਲ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹਰ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਰਕਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਸਵਾਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਰਹੇ। ਇਸ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਜਿਹੜਾ ਵੱਲ ਬਦਲਦਾ ਨੇ ਨਾਪ-ਤੁਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲ ਬਦਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਜੋਸ਼ ਹੀਣ ਹੈ ਕੇ ਬੱਕ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਲਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਲੜਾਈ ਗਲੀ ਪਹਿਲੋਂ ਵਰਗੀ 'ਤੂੰ ਤੂੰ ਮੈਂ ਮੈਂ' ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਨੌਂਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਦਲ ਬਦਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਪਿੱਛੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਵੀ ਦਿਸੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 2020-21 ਦੇ ਘੱਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘੱਲ ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ ਖਾਲੀ

ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਕਾਹਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਚੱਕਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਭੋਜਨ ਚੱਕਰ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਗਰਮੀ ਦੀ ਤੀਵ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਤਾਪਮਾਨ ਵੱਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੌਪਸ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਛੇਨੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਗਰਮ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ, ਨਵੇਂ ਖਾਈਪਾਸ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਹੋਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਕਾਲਨੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਗਜ਼ਾਰੀ ਦਰੱਖਤ ਪੁੱਟੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਾਰਨ ਟਿੱਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ 12 ਬੀੜ ਅਤੇ ਰੱਖਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਘੱਟ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਧਰਤੀ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੀੜਾਂ ਹੋ ਕਰਨਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਲਾਕਡਾਊਨ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟਣ ਕਾਰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਘੱਟ ਗੀ ਗਿਣਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਬਾਢਾਂ ਦੇ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਸਰੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਭਾ ਦਾ ਨਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਰਿਹਾਸਤੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਅਭੁੱਲ ਯਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਬੜੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਭਾ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਰਾਜਿਆਂ ਵੇਲੇ ਦਾ 'ਬੀੜ ਦੁਸਾਬ' ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਜ, ਨੀਲ ਗਦ੍ਰਿ, ਗਿੱਦੜ, ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਵਾਰਾ ਤਿੱਖੇ ਤਿੱਖੇ ਸਿਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਗਦ੍ਰਿ, ਸਾਨੂ, ਭੁੱਤੇ ਆਦਿ ਵੀ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿੱਤੇਪੁਲਾਂ, ਘਣੀਵਾਲ, ਭੁੱਤੇ ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਇਹ ਚੌੜੀ ਸੜਕ ਇਸ ਬੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਰੋਡ ਤੇ ਨਾਭੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਵਲੋਂ ਬੀੜ 'ਚ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਹਿਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਲਾਤਮਿਕ ਲਾਲ ਕੋਠੀ 'ਚ ਅੱਜਲੋਂ 'ਹ ਗਿਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਵੈਡਿੰਗ ਦੀ ਸੁਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਨਾਭਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਥੋਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਲਡਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਟਰੱਕ ਇਸ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕੜੇ ਲੋਕ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਸਰਕਾਰੀ ਮੱਝ ਫਾਰਮ ਜੋ ਇਸੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਸਥਿਤ ਹੈ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੰਗਰਾਂ ਅਤੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਦੇ ਡੁੱਬਾਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਵਾਰਾ ਡੰਗਰਾਂ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁਝੀ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੱਚੇ ਮਜਬੂਰੀਵਸ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਡਰ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਦੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ / ਟਿਊਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇੱਕਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਘਰ ਆਉਣ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਸੁਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੁਲ ਸੇਰੇ ਸਾਨੂ ਅਤੇ ਭੁੱਝੇ ਬਾਂਦਰ ਕਈ ਵਾਰ ਲੰਘ ਰਹੇ ਰਾਹੀਆਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਾਣੀ ਸਜਣ ਬਾਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਵਾਣਾਂ ਅਤੇ ਡੰਗਰਾਂ ਲਈ ਚਾਰਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੇ ਸੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਰਾਹੀਆਂ ਦੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁੱਧ ਸਾਈਡ ਤੋਂ ਭੁੱਝੇ ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਡੰਗਰ ਦੌੜ ਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਆਮ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਦ ਦਾਨ ਪੁੰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨ

